

تاریخ عثمانی انجمنی

مجموعہ سی

ایکے آیدہ برنشر اولنور

مندرجات

- وئائق تاریخیہ (ذیل) موسی کاظم
تاریخدن بر صحیفہ محمد غالب
ایکینجی جربہ حربی اوزرینہ وشیقلر صفوت
ہنزنامہ احمد توحید
آل کریمیان کتابہ لری خلیل ادہم
تفرقہ : تاریخ سلطان محمدخان نانی . مؤلفی قریشوولوس . مترجمی قارولیدی

فیثاتی ہ غروش

استانبول

مطبعہ حیات و سیرکائی

مطبعہ حیات و سیرکائی

۱۳۲۸

هنرنامه

عثمانی سلطنتك اوج اقباله پیوسته اولدینی دور سلطان سلیمان خان قانونینك تاریخ مفصلی اولان « هنرنامه » شهنامه جی « سید لقمان ابن سید حسین العاشوری الحینی الارموی [۱] » نك اثریدر .

لسان عثمانی اوزره محرر اولان بو اثر طقوز یوز سکان بش سنه هجریه سی رمضانك اواسطندن صوکره قلنه آلمشدر .

بو اثرده خواجه تاریخنندن بحث اولونماسنه نظرآ « تاج التواریخ » ده اولجه تألیف ایدلمشدر . « هنرنامه » « تاج التواریخ » ه نسه پک آچیق ساده عبارات ایله یازلمش اولدینندن بوکونده مطالعه سی ارباب تنبی یورماز .

بوکتابک صنایع نفیسه عثمانیه به برعمونه بدیع تشکیل ایدن ومصور بولونان بر نسخه سی یلدر کتبخانه منده درکه سلطان مراد خان ثالثک خزانه منه مخصوص اوله رق یازلمش اولوب ۲۹×۴۳ سانتیمتره ابعانده اوچیوز ورقدن عبارتدر . کاغذلری رنگارنگ اولدینی گبی صحیفه لرك اوزرینه یازیلرك قرائته مانع اولمایه جق صورتده - آچیق و خفیف بویالره - کاه آغاج کاه حیوان کاه ده نقوش یابلمش و جابجا التون توزی سر بلمشدر . یازیلری تعلیق اولوب سیاه مرکله یازلمشدر . انجق بعض اییات و اشعار الوان مختلفه ایله تحریر اولنمشدر . صحیفه کنارلری زر افشاندر .

« استاد عثمان » نامنده بر رسام طرفندن ترسیم اولونان وعدد الواحی التمش بش بولونان رسملر طرز قدیمده اولوب مینا کاریدر .

[۱] الارموی ارمیه (رومیه ، ارومی) لی دیمکدر .

کتابک صولک صحیفہ سی ضایع اولش اولدیقتن رسام عثمانک نرہ لی اولدینی
مجهول قالمقده در .

سلطان سلیمان خان قاتونینک ذاته ، محارباتنه ، دورینه متعلق اولان
بورسلردن بعضری مفید ومعنیداردر . از آن جمله شهزاده سلطان
مصطفی ، نک شهادتی ومقبول ابراهیم پاشانک تابوتی نقله مهیا برقاینگ
ساحلده طوروشنی مصور لوحه لر ذیروح برر توصیفدر . لقمان ابراهیم
پاشانک سبب قتل حقدہ التزام سکوت ایدیور . ابراهیم پاشانک منشورلرده
یازدیردینی سرعکر سلطان عنواتی دیگر القابیله شوبله جہ یازیور . « اعلا
جناب ، وزارت مآب ، صدارت نصاب ، حمام اژدر قام ، ضرغام پلنک
انتقام ، صاحب صاحب نکیں سلیمانی ، و آصف آصف تمکین دیوان عالیشان
جهانبانی ، قایم مقام سلطنت ، لشکرکش سامی مرہبت ، و وزیر اعظم
خلافت منقبت ، سرعکر سلطان ابراهیم پاشا ادام الله تعالی ایام شوکنه وعزہ
واقباله وابد عوام حشتمه وعظمتہ واجلاله الی یوم الدین . » .

رسلردن آکلشایدقنه کوره سلطان احمد میدانده کی بورمہ لی
طونج دیرکک اوست طرفی اولان اژدر باشی طقوز یوز سکان بش
تاریخنده موجود ایمش ، میدانده دیگر برکوچک ستون اوزرنده برنیم
تصویرده کوریلور . میدانک طرز قدیمی وجوارنده کی مبانی هر حالده
شایان دقتدر .

قبرمزی رنکده مشیندن ، کتابک نفاستنه نسیبہ پک عادی بر صورتده
یاپلش واوزرنه یلدیز سرانی « ذوالوجهین کتبخانہ سی ، یازمش اولان
کتابک جلدی یکیدر . پک کوزل اولماسی طیبی بولونان اسکی جلد قدر
ناشناس اللرده ضیاعه اوغرادلش اولمالیدر . بوکتاب دیگر بعض آثار
نقیہ اسلامیه ایله برابر آلمانیاده « باویہ را » قرالنی پانتخی اولان « مونیخ »
شهرنده کشاد اولونان صنایع نقیہ اسلامیه [۱] سرکیسنده تشہیر اولونمق
Exposition des Arts Musulmans [۱] بوسرکی سنہ حالیہ

اوزره موزه عثمانی مدیریتدن شهر مذکوره ارسال اولمشدر . سرکینک ختامنده درسهاده اعاده اولونهجق اولان بواثر نفیس انجمنز طرفندن طبع ایدلمیدر .

مؤلف اثرینک تفسیاتی بروجہ زیر ذکر ایدیور :

« باعث التالیف اولان سلطان سلیمان خان جنت مکانک کیفیت احوالی بیاننده درکه اول دخی اون فصل ایله برتذیل ویر خاتمہ (خاتمہ بی) مشحون اولوب و « خزانی » یازدوغنک اصلاحی ، و یاقینک تکمیلنه حسب الامر عالی شروع قلوب و ترتیب سابقدن اقتضای حاله کوره قدیم و تأخیر بولان فقره لمحلده اشارت اولتوب توضیح قلمشدرکه بتوفیق الله خیراله (ایله) اختامه ایرشه .

فصل اول ازرکن ثانی : پادشاه سعید الحیاتک ولادت لری بیاندنصرکه توفیق الہی برله تخت سلطنته جلوس ایلدکده لطف و قہرله لشکری خوشحال وعدل واحسانله عالی مرفه البال ایتدکلری بیاننده در .

فصل دوم ازرکن ثانی : حضرت صاحب قران ظفر اقرانک سواحل احسانده چشمه ساربحار کرم بی پایانلرینک کهر باشلی ورشحاتندن تشنه زلال رأفت اولنلرک سیرابلی بیاننده درکه شرح قنور .

فصل سوم ازرکن ثانی : اول خداوندکار کامکارک صیدوشکار وسیر مرغزار و سایر طرز پایلغده (پاییلکده) هروجهله نامدار و ممتاز و کان کینک وشت اندازلق فتنده بی مثل و بی انباز اولدقلری بیاننده در .

فصل چهارم ازرکن ثانی : اول شهنشاه جهان پناہک بزم آرایلی و محافل عرس و شادمانیده بی مثل و بی همتا و جشن عامده خواص و عوامه حسن التفات علیلری و نشیمن مسرت انجمده مکرمت و عنایات شامله لری بیاننده در .

مایینک اون ایکیندن تشریح اولنه قدر امتداد ایدہ جکدر . آلمانیا ، اوستریا کلیالرنده و برنلرک شاتورلرنده و موزہ لرله خصوصی قولکسیونلرده حفظ ایدلش آثار اسلامیہ تشریح ایدیلہ جکدر .

فصل پنجم از رکن ثانی : اول پادشاه دل آکھک اخلاق حمیدہ
وخصایل پسندیدہ لرندن واقع اولان حکایات وحن اشفاق لرندن فقرا
وضعفایہ صادر اولان حنائی بیانندہ در .

فصل ششم از رکن ثانی : اول صاحب قران عظیم الشانک سیاتہ
متعلق اموردہ عدم توقفی و معجزہ و مظلوملری ظلمہ شرنندن مصون ایتمکدہ
انواع تلطف و تأسفی بیانندہ در کہ توضیح اولتور .

فصل ہفتم از رکن ثانی : اول سلطان صورت و معنی حضرت لرینک
بعضی واقعہ و رؤیای صالحہ و کرامات و مکاشفہ و الہام لایحکہ کہ ہربری
ولایت روضہ سی کلبنندن آچلمش غنچہ عنایت غیبیہ و توکل چشمہ سندن
مترشح اولمش زلال رأفت لاریبہ ایدوکی ظاہر و روشن اولدوغنی حالانک
بیانندہ در .

فصل ہشتم از رکن ثانی : اول خاقان عالمدارک جو بیار عدالتی چن
مملکتہ جاری و سبزہ زار ممالکی قطرات سحاب نصفتلہ آبیاری قلدوغنی
مجاری احوالی نہج مروت اوزرہ چہار رکن عالہ روان اولوب دہا قین
جہان مزارع امکاندہ الطاف بی پایان لرندن بہرہ مند و کامران اولدقرینک
بیانندہ در .

فصل نہم از رکن ثانی : اول قہرمان کشورستانک آثار شجاع لرندن
مفتوح اولان قلاع و مدائن کہ « ان الله يحب الشجاع » رتبہ نہ وصول
بولدقری احوال فرخندہ فالک بیانندہ در کہ توضیح اولتور .

فصل دہم از رکن ثانی : اول سلطان الغزاة سعید الحیوۃ شہید المات
حضرت لرینک دنیا و عقبادہ فی سبیل اللہ تعالی خلوص نیت و صفای طوبیت
ایلہ چالش دقری مقدمات نتیجہ بخش اولدوغنک کیفیت احوالی بیانندہ در .
تذیل رکن ثانی : ذکر اولان سلطان جنت مکانک روضہ حیاتدہ
کلشن طبع شریف لرندن شکفتہ اولان لطایف و اشعار غنچہ لرینک
طراوت و آبدار لغی بیانندہ در .

خاتمه رکن ثانی : بوبدایع القصص دن رکن ثانی نهایتی و فیاض مطلقک توفیق و هدایتی بیاننده در که شرح و بیان قنور . . .

لقمان سلفرخنی و وقعه نویسلکه تاریخ تعیینی ایله آتارخنی شویله جه حکایه اید بیور: «مقدما» عارف» مخلص شهنامه کوی فتح الله ابن کاتب درویش شیرازی و رحمة الله یرنه کلان مرحوم افلاطون ابن شیخ درویش محمد شیروانی که مخلصی اشعار ترکیده «خزانی» و فارسیده «اسیری» ایدی یرنه بوکینه مادح خاندان عثمانی سید لقمان ابن سید حسین العاشوری الحینی الارموی غفر الله له و لوالدیه سنه سبع و سبعین و تسعمائه محرینک او اخرنده خدمت مزبورده به مأمور و تعیین اولوب بدمه مناسبتیله واقع اولان قصاید و غزلیات و رباعی و مقطعات و لغز و معنیات و اظهار و مضمر و مستزاد و بعض ترکی شرتواریخ و رساله آلات رصدیه و رساله شمایل اللاطین العثمانیه و طومار نسب نامه هایون و حقه مقابله سنده مخزن الاسرار بحرنده لمعه الانوار دن بر مقدار و محمد عصارک مهر مشتری ترجمه سی ترکیله دخنی قیج (قاج) جزؤ دینلدکن غیر ی هبوط آدم دن آخر عهد پادشاه جنت مکان سلطان سلیمان خان علیه الرحمه و النفراته دک شهنامه طرز یله بحر مقاریده بش جلد که «سلف نامه» و «خلف نامه» و «معاصر نامه» و «منقول نامه» و اندن جنک قونی شهر یار خلد آشیان سلطان سلیم خان انار الله برهانه ایچون بر جلد «ظفر نامه» و آندن صکره جلوس علیه لرندن نهایت عهد شیرفلر نه دک علاحده «سلیم شاه نامه» دیو نظم و تسوید قلمشدر «سلطان مراد ثالث نامه» لقمان «شهنشاه نامه» اسنده بر اثر تألیف ایدوب طقوز یوز سکان بش سنه سی رمضانک او اسطده تقدیم ایتمش و پادشاه مشارالیه حضرت لری اثری تقدیر ایدره رک مؤلفنی تلطیف ایله مش و هنر نامه تک تألیفی فرمان بیورمش .

کتابک ایلك صحیفه سی اوزرنده :

آل عثمان سلیمنک هنرن یازدی نخت
خان سلیمان هنری اشبو ایکنجیده تمام

یازیلوب بولور اوخنجیدہ سلیم خان امام
 رکن چارمہ اجلدن اکر اولورسہ امان
 خان مرادک ہنری ہب قننور آندہ بیان
 ودیکر برصحیفہدہ «بغایۃ اللہ رکن اول عہد شریف سلطان سلیمان
 خانہدک مقدا توفیق ابرازی مقدر اولان جلدنختیندہ انجامہ ایرشدی»
 دینلمہنہ وفصلر تمداد اولنورکن فصل اول ازرنکن ثانی الح یازلماسنہ
 یاقنچہ ہنرنامہنک بوجلد ثانیسی اولوب جلد اولی یاوز سلطان سلیم خان
 وقایعنی محتوی اولاجقدر. اشوجلد اولی تحری الزمدر. لقمانک جلد ثالث
 وجلد رابعی تحریرہ موفق اولوب اولمادینی غیر معلومدر .
 لقمان سلفی « افلاطون » ک اسنی ابقا ایلہ اکتفا ایتمش ، اثرندن
 بر پارچہدہ نقل ایتمش اولقلہ عیناً تحریر ایدیورم :

« افلاطون [۱] رحمہ اللہ اندرکہ بیت :

ساررمش بکنزی اشکی ارغوانی

نہال عاشقی یعنی خزان

مدت مدید وعہد بعید اطراف واکناف عالمہ درویشلردن ہمت
 استیوب و اهل دللرک متلرین چکوب وکوشہ نشینلرک مرآت صفای
 خاطرلرندن نوعآلمہ اخذ ایدوب وشیخ نظامی حضرتلرین واقعہدہ
 [۱] اسی اونودلش اولان ہوشنامہ جیمزک ترجمہ حالی عہدی تذکرہ سندہ
 بولندینی علی امیری افندی حضرتلری خبر ووردی . کتبخانہ سندہ برنسخہ سی
 بولونان مذکور تذکرہ دن افلاطونک ترجمہ حالی استناخہ مشارالیہ مساعدہ
 ایتمہ سیلہ خلاصہ سی نقل ایتمم :

افلاطون عجم

شیروانلیدر . القاص میرزانک کتابداری ایدی . استابولہ کلدی شہنامہ جی
 فتح اللہ عارف افندی ایلہ شاعرانہ وعارفانہ مباحثہ لردہ بولمشدر .
 فتح اللہک وفاتندہ انک یربہ شہنامہ جی اولدی .
 تاریخ وفاتی عہدی تذکرہ سندہ محرر دکلدز . ۹۷۷ سنہ سندہ وفات
 ایتمش اولدینی لقمانک افادہ سندن آکلاشیلور .
 افلاطون شاعر ، خط نستعلیق یازمقدہ وتذہیب وتصویردہ ماہر ایدی .

کوروب جواهر نظم آبداری رشته تجزیره اچکسنه والهام و واردانی
 صدق نیتله درگاه قیاض علی الاطلاقدن طلب ایتمنه اجازت و یروب
 دایمینه خراشلقدن غفلت و عار ایتموب جزوی سوزله آلدانمه و غواص
 بحار تفکر اولدقچه در نفیسی اله کتوروب خزنی صدف صانوب آلمه دیو
 بو وجهله نصیحت بیوردیلرکه نظم :

هرچه برو نام و نشانت دهند
 کونستانی به ازان ت دهند
 سینه بکن تا کهر آزی بدست
 بهتر از آن جوی که در سینه مت

لهذا قرق بش ییل مقدازی اقدام اقدام ایله سعی و کوشش ایدوب
 آخر الامر (من طلب شیئا وجد وجد) اوزره غنجه مراد و بزم
 مقصود مرتب و اغیاردن خالی و ازاده اولوب متوجه اولدقچه استدکدن
 زیاده جواهر منظومه و لالی منوره ال و یروب مخدرات الفاظ و معانی نک
 نحوونه زیور و قلم واسطی نک فرقه تاج زر اورنوب باعث تفاخر و مباهات
 و سبب رعایت و ترفیع درجات واقع اولدی .

تمتی که من از فضل درجهان دیدم
 مکرز سی پدر بود و همت استاد

و اول جمله دن بری « خمه اسیره » درکه عدد ایاتی اوتوز بیک
 اولوب حضرت مولانا عبدالرحمن الجامی علیه رحمة الباری خمه سی مقابلنده
 آتام بولشدر . و دخی دیوان فارسی قصایدیله و دیوان ترکی خزانی نوایی
 ورومی طرزنده شکته و بته انجامه ایرشمشدر آخر نجم بخت ماعد
 اولوب مرغ جان هوای کعبه ایدینوب و ارزوی یثرب و بطحایله بال و پر
 آچوب طوف حرم محترم و زیارت آستانه منبع الشفاعة و الکریم صوبنه
 تهی دست و وارلق مناسب کورولیبوب برسییل تحفه کتاب صفات النبی صلوات
 الله و سلامه علیه من اوله الی آخره برطر یقله نظم اولندی که هیچ برشاعرك
 خاطر نه خطور آتمشدر . و بر اهل هنرک فکر و خیالندن کجشمشدر .

زیرا کہ اول مقتدای انبیاء والمرسلین (کنت نبیا و آدم بین الماء والطين) افتخاریہ سرفراز اولدوغنه بناء مداخلفی ده خلقنک تقدیمی کبی الفضل للمتقدم حلیہ سیلہ آراستہ و مادحلمی زیور اجر قبولہ پیراستہ اولوب ... «لقمان» افلاطون «ک عباراتی بر وجه بالا نقل ایتدیکن صوکره دیورکه :

« او مارین که بو حقیر لقمان حینی دخی خزانی کبی اول سعادتدن دور اولیوب عندالله مثاب و مأجور اولا . نکته : الله الله سودای خامی کورکه بی قدر سوزمک متاعنه بازار آخرتده تقد شفاعتله قدر و قیمت استرم و ذره بیقدره شیه کلمات عبودیت سائله اول آفتاب برج شرف سپهر سیادتدن نور شفقت طلوعنی رجا قلورم .»

لقمان سلطان سلیمان خان قانونینک ولادتیله تاریخه باشلا یور . سلطان مشارالیه طقوز یوز سنه هجریه سی صفرینک التجی چهارشنبه کیجه سی دنیا به کلشدر . «سلیمان» تسمیه لرینه کلنجه پدر جنت مقرلی قرآن کریمدن تقال ایدوب «انه من سلیمان ... الآیه» ظهور ایتمکه «سلیمان» تسمیه ایتشدر . سلطان سلیمان خان حضرت تلیرنک ۹۲۶ سنه منده جالی تخت عثمانی اولونجابه قدر اولان احوالی لقمان شوبله تصویر ایدیور : «سن بلوغه دک کنف حمایت ابوتده پرورش بولوب شهوز سنه خمس عشر و تسمیائده اولا شیخانہ قره حصاری بعده بولی سنجاعی تینندن صکره لواء کفه بروجہ تقد کف کفایتلرنه داخل یسوریلوب و اوج ییلدن متجاوز اول دیار جلیل الاعتبارده قرم (قریم) خان مجاورتیه حکومت و معدلت برله اوقات فرخنده لرین گذران ایدوب و بابالری سلطان سلیم خان سریر سلطتی مشرف ایتدکده فرمان هایونله کفه دن قلبوته واروب نفس استبوله کتورد کلرنده پای بوس هایونله مستعد و سرفراز اولدقدن صکره خداوندکار کامکار بورسه به عبور ایدوب و سلطان سلیمان استبول محافظه منده شرکاء ملک اولان شهزاده لر احوالی بر طرف اولنجه

توقف ایلیوب بعده مقتیا سنجاغنه تشریف بیوردیلر تاکه نوبت سلطنت عظمی ذات هایونلرینه راجع اولدی .

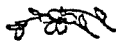
لقمان شهنامه حی تعین اولوندینی طقوز یوزیمش یدی سنه هجره سندن هنرنامه دن اول تألیف ایله دیکی « شهنشاه نامه » نك تاریخ تقدیمی اولان طقوز یوز نکان بش سنه سی رضائی واسطه قدر یازدینی آثاری یوقارودد نقل ایتمدیکمز اثرنده ذکر ایتمشیدی .

تاریخه متعلق اولانلرک اسلمری تکرار یازمق فائده دن خالی اولاماز . « کشف الظنون » ده محرر اولمایان بو آثار منیه اولابیلورکه برطرفدن ظهور ایدر :

شاهل السلاطین العثمیه [۱] ، طومار نسب هایون ، سلف نامه ، خلف نامه ، معاصر نامه ، منقول نامه ، ظفر نامه ، سلیمشاه نامه ، شهنشاه نامه . « هنرنامه » حقه کی بومقاله یی « لقمان » نك ترجمه حالی ایله بیترمک ایسترایدم . بو ارزومه موفق اولامادم . مراجعت ایتمدیکم برقاچ اثرده حرف واحد بولامادم . بالکز « سجل عثمانی » ده « لقمان چلبی شهنامه حی یعنی ۱۰۰۴ تاریخندن صکره برقاچ سنه بو عنوانه وقعه نویس اولمشدر . بعده فوت اولدی . نحریرایدی . « کله لرندن عبارت بر معلومات بولاییلدم . لقمانک شهنامه جیلکه تعینی ۹۷۷ سنه سنده اولدینندن ۱۰۰۴ تاریخ وفاتی اولاجقدر . « لقمان » کترجمه حاله واقف اولانلرک نشر ایتملری معارف عثمانیه نامه رجا اولونور .

هنر نامه ده کی تصاویردن بعضیلرینک مجموعه منزله نشری انجمنجه متصور بولوندیغی بیانه مقاله یه ختام ویرلدی .

احمد توحید

[۱] طوپقبو سراینده ساریق اوطله سی تسبه اولونان روان کوشکنده مصور نسخه سی موجوددر .